

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

עד.

עין משפט נר מצוה

ג א מיי פיה מהלכות
מחלות אסורות ל' ו:
ב ש"ע י"ד טו י"ז ט"ח ט"ט
י ו' כ"א:
ג ד מיי ט"ז ט"ח י"ג
ד ט"ז ט"ח ט"ט י"ג
טו ט"ז ט"ח ט"ט י"ג
י"ד י"ג ט"ח ט"ט י"ג

רבינו גרשום

אכלו לזה אינו לוקה.
כלומר לאבר המדולדל
בבהמה: כי אמרי במיתה
דעושה נפול. כלומר
אולוקה משום אבר מן
החי: מבלתם נפקא.
כלומר לאחר מיתה
מטמאין השרצים אבל
בחיים אין מטמאין: מיתה
עושה נפול. כלומר האבר
המדולדל בבהמה ומתה
אין כלולתו המיתה וחייב
האכלו משום אבר מן
החי: א"ל אם אינו ענין
לשרצים דלאו בני שחיטה
נינהו. דלא איצטרך
למכתב במותם דאין לזון
שחיטה אלא מיתה בלבד:
ענינו ענין לבהמה. ודריש
הכי מיתה עושה נפול:
ואין שחיטה עושה נפול:
אבל באבר דעובר מת
[ד"ה] שחיטה עושה
נפול. כלומר דאין כוללתו
שחיטה עמה ומטמא
משום נבלה: יש במינו
שחיטה אגב אמו. כלומר
שחיטתו אמו הוא מותר
אבל הוא אינו בכלל
שחיטה: ותנא דידן מינא
דאימיה לא פריך. [ותנא
ידן מינא דאימיה וכו'] (ג)
לפי שאין במינו שחיטה
אבל בהוא עצמו אין
במינו שחיטה: ולהאי תנא
דפריך טרפה דשחיטה
מטהרה [בג"ל]. כלומר
להאי תנא דפריך אי"ג
ירוש' במינו שחיטה
אגב אמו אין שחיטתו
מטהרת טרפה דשחיטה
מטהרה מנא ליה
דאמרינן דאמרי' בבתני
תאמר בטרפה שיש במינה
שחיטה (שהיא) [ולפיכך]
שחיטתה מטהרתה ועכשיו
דאמרי' בבתני שמה אי"ג
ירוש' במינה שחיטה אין
שחיטתה מטהרתה מנא
ליה: או דלמא אפי' לרבנן
כלומר סימנין. כלומר
אפי' לרבנן דאמרי' לא
בעי שחיטה (אבל) ואי
שחיט סימנין דאימיה דאי
לא בעי שחיטה אבל
אי שחיט סימנין [וידיה]
מותר בשחיטתו: א"ל רבא
שנוצרה טרפה מן הבטן.
כלומר ודאי כן הוא אי
נולי טרפה מן הבטן מצניו
לה שעת הכושר קודם
לכן בענין הזה דאי בעי
שחיטו בכין אמו אלא תני
שנוצרה טרפה מן הבטן
בבעל חמש רגלים דהתם
אפי' שחיטו במעי אמו אין
לו שעת הכושר שמשעה
שנוצרה היה בעל מום בבעל
חמש רגלים יתר כנטול
דמי ואם טרפה ירך וחלל
שלה (שפחה) [בבלה]:

אין בהם אלא מצות פרוש בלבד. וקרא דברייתא אינו אלא
אסמכתא בעלמא ווא"ת וכיון דמדלאורייתא שרי זכילה
אמאי נקט דברייתא דלעיל (דף עג.) לא אס טיהרה שחיטת טרפה
אותה ואת האבר המדולדל זה מה שייך שם להזכיר אבר מדולדל
דשרי אף זכילה וי"ל דה"ק אבר

המדולדל זה גזרו זיה רצנן איסור
אכילה ולא גזרו שלא תהא שחיטה
מטרתו כמו עובר דכר שאינו גופה:
ר"י במותם בתיבי. ווא"ת הא
אכתי כריכי לכדדרשינן דהעור
והרוטב (לקמן דף קמח:) יכול דשר
הפורש מן השלשים יהא עמלא תלמוד
לומר דמותם מה מיתה שאינה עושה
חליפין כו' וי"ל דענין מותם והיא
דרשה ממד דמותם נפקא אי נמי
דרשה דהתם מבלתם נפקא מה נבלה
שאין עושה חליפין ונקט דמותם לפי
שהיא דרשה פשוטה:

מחלוקת באבר דעובר חי. וצנן

ח' דליון זן ט' כשאר
צהמה הוא לר"מ וטעון שחיטה:
ולר"ה תנא דקפריך טרפה
דשחיטה מטהרתה מנא לן.
קצת תימה דכולא חלל דברייתא היא
צת"כ וידע רישא ולא ידע סופהא:
נפקא ליה מדרב יהודה כו'.
וא"ת דתניא צס"פ רבי
אליעזר דמילה (שנת דף קנ.) לאללה
להצא זן ח' שאין שחיטתו מטרתו
וכי יוסי וי"ל צרני שמעון אומרי
שחיטתו מטרתו והשתא כוהלו לא
מתוקם כתנא דמתני' דלפילו ת"ק
דהתם משמע דאי לאו לאללה ה"א
דשחיטה מטרתו ולתנא דמתני' זן ח'
כיון דאין צמינו שחיטה ידעין ליה
מצהמה טמאה דאין שחיטה מטרתה
אלא כתנא דברייתא דהתם מתוקמא
שפיר ת"ק דליתם לכיון דיש צמינו
שחיטה אגב אמו מיקרי שפיר יש
צמינו שחיטה ולא מלי למילף מצהמה
טמאה ולהכי לריך התם לאללה למינר
דאין שחיטה מטרתו ומינה סוגיא
דהתם לא אחיא כתנא קמא דברייתא
דהלך דרצא מפרש התם טעמא דרבי
יוסי ורבי אליעזר דצברי (ט) צטרפה
א"ע"ג דמתה היא דשחיטה מטרתה
הכא נמי לא שנת ורצנן לא דמי
לטרפה אפילו מן הצטון דיש צמינו
שחיטה הכא אין צמינו שחיטה ושמה
קרא דלאללה דלדיש ת"ק התם הוי
אסמכתא בעלמא דהא לאכתי דמוקי
התם פלוגתייהו דפליגי מר סכר חי
הוא ומר סכר מת הוא לריך לומר
דאסמכתא היא לכיון דחשיב ליה
כמת בלאו קרא אין שחיטתו מטרתו:

חלצו
או מת או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו * מצא בן תשעה חי (ט) מעון שחיטה
וחייב באותו ואת בנו דברי ר"מ וחכמים אומרים דשחיטת אמו מטהרתו
ר"ש

אין בהם. איסור לאו של אבר מן החי: אלא מזה פרוש. בעלמא מדרבנן
וקרא אסמכתא בעלמא. אלמא אין שחיטה עושה נפול: אילו לוא.
האבר המדולדל: אינו לוקה. דמנות פרוש בעלמא הוא: אהדיניהו.
צבעם: כי אמרי אלא. דלוקה משום
ניפול ואשמיעך רב * דלא משום נבלה
מתרינן זיה אלא משום אבר מן החי:
וכל אשר. צשרים כתיב: מנבלתם
נפקא. וכי יפול מנבלתם: אלא. הכי
קאמר כל אשר יפול מהם דמותם על
ידי מיתה הויא נפילה מהם איברים
המדולדלים צהם: צשרים כתיב.
לא שייכא צהו שחיטה והיכי ממעטת
שחיטה מהאי קרא: אס אינו ענין
כו'. דעל כרחק דמותם מיעוטא הוא
לגופיה לא איצטרך דהא צמתים
משמע דנבלתם כתיב ונכתוב וכי
יפול למימרא דעושים ניפול ולא צבי
דמותם אלא על כרחק למעוטי
שחיטה: דלאו בני שחיטה נינהו.
ולא איצטרך דמותם דהא אפילו
שחיטתם מיתה היא: ענין מיתה.
כעין שעת מיתה שהיו לחים למעוטי
סרן שיצט: דעובר חי. דיש צמינו
שחיטה מהניא שחיטה אף לאכר היולא
לנזרו: והסניא. צתורת כהניסו (ט) גצי
וכי ימות מן הצהמה כו': בן ח' יוכיח
א"ע"פ שיש צמינו שחיטה אין שחיטה
מטרתו. אס נולד ושחטו אלל אגב
אמו יתר בשחיטת אמו דברי הכל אף
עריפה א"ע"פ שיש צמינה שחיטה לא
מטהרנה שחיטתה ומתני' קתני זן ח'
אין צמינו שחיטה: אמר רב כהנא.
האי דקתני תנא דברייתא יש צמינו
שחיטה אגב אמו קאמר שניתר
בשחיטת אמו: מינא דאמיה לא פריך.
לא חשיב ליה פירכא דהואיל ואין
צמינו ח' שחיטה אין צמינו שחיטה
קרינא זיה: ולהאי תנא. דברייתא
דפריך מינא דאמיה וסכר יש צמינו
שחיטה קרינא זיה: טרפה דשחיטה
מטרתה מנא ליה. מ"פוק ליה מצהמה
טמאה דאין שחיטה מטרתה: ושחט
בה זן ט' חי. וי"ל אחר שחיטתו ואמו
קיימת. זן ח' לא קא מיצעי ליה דהא
אפילו יאל לאויר העולם ושחטו תנן
צמתיתין (לעיל דף עג:) אין שחיטתו
מטרתו: אלל צמעי אמו לא שריא
שחיטה. דליה וכו"ש לרבנן דאמרי לא
שייכא זיה שחיטה כלל אפילו יאל חי
לאחר שחיטה דאין שחיטה צו אלל
ציאל לאויר צחי אמו: או דילמא אפי'
לרבנן. שריא ליה שחיטתו דקסברי
רבנן ד' סימנין אכשר זיה רחמנא
צאזיה שני הסימנים שישחטו או של
אמו או שלו וכו"ש לרבי מאיר דאמר
שחיטה שייכא זיה: פ"ט. דתנן
צמתין הרי שנוצרה טרפה מן הצטון
מנין וקס"ד דלפילו שנוצרה שעה
אחת קודם לידתה קאמר דלא היתה
לה שעת הכושר ליחשט ולא חל עליה

תורת שחיטה: ואס איסא. דשחיטה צמעי אמו שחיטה היא הרי היתה לטרפה זו שעת הכושר לשחיטה קודם שנוצרה: צבעלם ה' רגלים.
דהאי טרפות דלוי הוה צה משנוצרה וכגון שימור זה צרגלים האחרונים דלאר צצכרות (דף עג.) דבעלת ה' רגלים הרי זה מום ואמרי' התם (ט) לא
שו אלל שחטק או יתר ציד אלל צרגל אפילו טרפה נמי הוי דכל יתר כנטול דמי: ברתנ' קורעו. שאין לריך שחיטה ומודי ר"מ צהו דליתרבו
מכל צצהמה תאללו דלאו חדשים איכא ולאו אירכא איכא הילכך לאו צצהמה הוא: ומוציא אס דמו. דחלצו הוא דמותר דקתני לקמן (דף עג.)
מה חלצו ושחי הכליות האמורין צאשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל אלל דמו לא גרע מדס האצברים דק"ל צכריות
(דף כה:) דס האצברים עובר צלא תעשה: עעון שחיטה. דחדשים גרמי לשוייה צצהמה צנאפי נפשיה ולא איתרצא מכל צצהמה תאללו
ולרבנן חדשים ולידה גרמי דרבנן מרצו ליה להיתרא מכל צצהמה תאללו: וחייב צאזום ואס צנו. שלא ישחטנו ציוס שחטנו אמו:

מסורת הש"ס

א) ולעיל ע: לקמן קטנ.
ב) קטנ: ג) נט"ו סח: טז: טז:
ג) א) לקמן פה: קמח:
ד) זכתי סט: ז) [לקמן פה].
ה) [צ"ק קו: ז) 1] שמיני
ו) פ"ט [ז' 1] וכן לעיל נח:
ז) ויעמ"ש על הגליון טו:
ח) פסחים 15. ג"ה אלא לאו,
ט) ז"ל טרפה. יעב"ך.

תורה אור השלם

1. וכל אשר יפל עליו
מדה במוח יטמא מקל
כלי עץ או בגד או עור
או שק כל כלי אשר
יש בהו מלאכה יהיה
במים יורק וטמא עד
הקרב וטוהר:
ויקרא יא לב
2. ובי ימות מן הבהמה
אשר היא לכם לאכלה
הנגע בבגליה טמא עד
הקרב: ויקרא יא לט

גליון הש"ס

מתנ' מנא בן שמע
חי. עיי' נדה דף טז.
ע"א טוס' ד"ה א"י:
רש"י ד"ה כי אמרי אמו
וכו' דלא משום נבלה
מתרינן. תמה לי אמאי
לי"א כפשוטו דהאכר הוא
כית עס הגרים והעמות
לנצי נבלה הו' ח"י שיעור
וכן נ"מ להשוטו לכן נח:

הגהות מהר"ב

רונשבורג
א) גמ' ורבה אמר
כמחלוקת צהו ק' וכו'.
ניב מיי פיה מהלכות
מחלות אסורות הל' יא
וע"ש צמימ:

מוסף רש"י

מקצת בהמה מטמאה.
כגון אבר ממנה, מכתבי
וכי ימות דמשמע כעין
מיתה שאינה עושה חליפין,
רש"י אבר, ויפיה קרא
הנוגע צנבלתה יטמא,
ומקצת בהמה אינה
מטמאה. ואף על פי
שהיא כחמה כגון טרפה
ששמה (לקמן קמח).

א) נראה דל"ל דכתיב שפיר
לוקה וכו'. (ג) אילו ז"ל דלף
דמעי דלמו ש שחיטה מ"מ
כחא עמנו וכו'.